

Hallituksen esitys Eduskunnalle valtion eläkelain ja valtion eläkerahastosta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion eläkelakia ja valtion eläkerahastosta annettua lakia vuoden 2004 alusta voimaan tulleen velan vanhentumisesta annetun lain johdosta. Eläkemaksun maksuunpanolle, aiheettomasti maksetun eläkemaksun palauttamiselle, aiheettomasti maksetun etuuden takaisin perimiselle ja maksamatta jääneen etuuden saamiselle säädettäisiin kymmenen vuoden vanhentumisaika. Uudeksi vanhentumisajaksi ehdotetaan takaisinperintäpäätöksellä vahvistettujen etuussaatavien perintää koskevaa viiden vuoden vanhentumisaikaa, jonka katkaisemisesta alkaisi kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Viiden vuoden

vanhentumisaikaa ehdotetaan myös aiheettomasti maksetun eläkemaksun palauttamiselle ja maksamatta jääneen etuuden saamiselle sen jälkeen, kun niitä on edellä mainitun kymmenen vuoden määräajan kuluessa vaadittu ensimmäisen kerran valtiokonttorilta. Ehdotusta vastaavat muutokset on aikaisemmin hyväksytty työntekijäin eläkelakiin ja kunnalliseen eläkelakiin.

Valtion eläkelakiin ehdotetaan tehtäväksi tarkistuksia myös vuoden 2004 alusta voimaan tulleen hallintolain vuoksi.

Lainmuutokset ehdotetaan tulemaan voimaan keväällä 2005.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

Vanhentumissäännökset

Valtion eläkejärjestelmässä on noudatettu yleissäädöksenä määräajasta velkomisasiossa ja julkisesta haasteesta velkojille annettua asetusta (32/1868), jäljempänä vanhentumisasetus. Vanhentumisasetus on kumottu vuoden 2004 alusta voimaan tulleella velan vanhentumisesta annetulla lailla (728/2003), jäljempänä vanhentumislaki, joka korvaa samalla vanhentumisasetuksen.

Vanhentumisasetuksen mukaista yleistä kymmenen vuoden vanhentumisaikaa on sovellettu sellaisiin saataviin, joiden vanhentumisesta ei ole erityissäännöstä. Vanhentumisaika on alkanut saatavan syntymisestä. Perusteettoman edun palautusta koskeva vanhentumisaika on alkanut, kun perusteeton etu on saatu tai kun oikeutetusti saatu etu on myöhemmin osoittautunut perusteettomaksi. Vanhentumisasetuksen mukaan velan vanhentumisen katkaisun seurauksena on alkanut kulua uusi kymmenen vuoden mittainen vanhentumisaika. Katkaisutoimi on voinut olla vapaamuotoinen tai velka on voitu katkaista virallistoimin. Velkavastuu on voitu pysyttää voimassa miten pitkään tahansa, kun vanhentuminen on katkaistu ennen kuin kymmenen vuotta on kulunut edellisestä katkaisuhetkestä.

Myös uusi vanhentumislaki on luonteeltaan yleislaki ja sitä sovelletaan, jos muualla laissa ei ole siitä poikkeavia säännöksiä. Vanhentumislakia ei kuitenkaan sen 1 §:n mukaan sovelleta eläkelainsäädännön nojalla suoritettavaan eläkkeeseen tai muuhun etuuteen eikä eläkevakuutusmaksuihin. Eläkejärjestelmässä vanhentumislakia kuitenkin sovelletaan esimerkiksi perusteettoman edun palautukseen, jollei erityislainsäädännöstä muuta johdu.

Vanhentumislain mukainen ensisijainen yleinen vanhentumisaika on kolme vuotta, joka alkaa kulua pääsääntöisesti siitä, kun velka erääntyy maksettavaksi. Laissa on määritelty tilanteet, joissa kolmen vuoden

määräaikaa sovelletaan. Perusteettomasti maksetun etuuden ja aiheettomasti maksetun maksun maksuunpanon vanhentumisaika alkaa siitä, kun etuuden tai maksun suorittaja on saanut tietää tai hänen olisi pitänyt tietää aiheettomasti maksetusta etuudesta tai maksusta ja niiden saajasta. Vanhentumisaika on kuitenkin viisi vuotta sen jälkeen, kun velasta on annettu lainvoimainen tuomio tai muu ulosottoperuste, joka voidaan panna täytäntöön niin kuin lainvoimainen tuomio. Yleisen kolmen vuoden vanhentumisajan rinnalla on toissijainen kymmenen vuoden vanhentumisaika, joka alkaa saatavan perusteena olevasta tapahtumasta. Laissa on myös säännökset siitä, kuinka velan vanhentuminen voidaan katkaista. Kuten vanhentumisasetuksessa velkavastuu voidaan myös uuden vanhentumislain mukaan pitää voimassa miten pitkään tahansa, kun vanhentuminen katkaistaan ennen kuin edellinen vanhentumisaika on kulunut umpeen.

Ulosottolain muuttamisesta annettu laki (679/2003) on tullut voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2004. Sen mukaan ulosoton vireille tulo ja täytäntöönpano edellyttävät, että hakijalla on täytäntöönpanokelpoinen ulosottoperuste, jota koskeva oikeus ei ole lakannut maksun vanhentumisen tai muun syyn vuoksi. Ulosottoperuste on lain mukaan täytäntöönpanokelpoinen 15 vuoden ajan. Jos ulosottoperusteessa tarkoitettu velkoja on luonnollinen henkilö tai jos korvaussaatava perustuu rikokseen, josta velallinen on tuomittu vankeuteen tai yhdyskuntapalveluun, ulosottoperuste on pääsääntöisesti täytäntöönpanokelpoinen 20 vuoden ajan. Tuomioistuimien voi poikkeustapauksissa velkojan kanteesta pidentää määräaikaa kymmenen vuotta. Täytäntöönpanokelpoisuuden määräaikaisuus merkitsee, että oikeus maksun perimiseen ulosoton kautta menetetään lopullisesti määräajan kuluttua umpeen. Lainmuutos on osittain taannehtiva. Jos ulosottoperuste on annettu ennen 1 päivää maaliskuuta 1993, täytäntöönpanokelpoisuuden määräaika laskeaan mainitusta päivästä.

Eläkemaksun vanhentuminen

Valtion eläkejärjestelmässä eläkemaksusaatavien vanhentumisesta säädetään valtion eläkerahastosta annetussa laissa (1372/1989), jäljempänä rahastolaki. Rahastolain 7 a §:n mukaan eläkemaksut, joita ei ole aikanaan maksettu rahastolle, voidaan periä viivästyskorkoineen työnantajalta. Eläkemaksuja ei kuitenkaan peritä muulta ajalta kuin kulumassa olevalta ja kymmeneltä sitä edeltävältä kalenterivuodelta. Rahastolaissa eläkemaksulla tarkoitetaan sekä työnantajan että työntekijän osuutta.

Myös eläkemaksun ulosottokelpoisuudesta on säädetty rahastolain 7 a §:ssä, jossa viitataan verojen ja maksujen perimisestä ulosottoihin annettuun lakiin (367/1961), jäljempänä veroulosottolaki. Veroulosottolain 11 §:n mukaan saaminen on perittävä maksuvelvolliselta viiden vuoden kuluessa sitä seuranneen vuoden alusta lukien, jona saaminen on määrätty tai maksuunpantu, uhalla että oikeus maksun saamiseen on menetetty. Siten tätä vanhentumisaikaa ei voida katkaista. Säännöksen mukaisesti valtiokonttorin on perittävä maksuunpantu vakuutusmaksu valtion eläkerahastolle veroulosottolain 11 §:n mukaisessa määräajassa. Jos valtiokonttori ei pysty tässä ajassa perimään vakuutusmaksua, on oikeus maksun saamiseen menetetty.

Perusteettoman edun palautuksen vanhentuminen

Tässä esityksessä perusteettoman edun palautuksella tarkoitetaan aiheettomasti maksetun eläkkeen tai muun aiheettomasti maksetun etuuden takaisinperimistä ja aiheettomasti maksettujen eläkemaksujen palauttamista.

Etuuden aiheeton maksaminen voi syntyä asiakkaasta johtuvasta syystä, etuuden käsittelystä tai seikasta, johon asiakas tai valtiokonttori ei voi vaikuttaa. Nykyisen käytännön mukaista on, että valtiokonttori perii pääsääntöisesti aiheettomasti maksaneensa etuuden takaisin. Valtion eläkelain (280/1966; VEL) 25 §:ssä tarkemmin säädettyissä tilanteissa takaisinperinnästä voidaan luopua. Jotta aiheettomasti maksetun etuuden takaisinperiminen olisi mahdollista, virheellisen etuuspäätöksen tilalle on annettava uusi

etuuspäätös, jonka perusteella takaisinperintäpäätös voidaan tehdä. Jollei edunsaaja anna suostumustaan virheellisen etuuspäätöksen muuttamiseen vahingokseen, päätöksen poistamista on haettava vakuutus oikeudelta ennen kuin uusi etuuspäätös voidaan antaa.

Valtion eläkejärjestelmässä aiheettomasti maksetun eläkkeen tai muun etuuden takaisinperinnässä on noudatettu vanhentumisasetuksen yleistä kymmenen vuoden vanhentumisaikaa, joka alkaa kulua erikseen jokaisen etuuserän osalta sen maksamishetkestä lukien. Aiheettomasti maksetun etuuden takaisinperinnän takarajaksi muodostuu kuitenkin käytännössä usein viisi vuotta, koska vakuutus oikeus on vain erittäin painavista syistä poistanut virheellisen päätöksen, jonka antamisesta on kulunut yli viisi vuotta. Jos edunsaaja on esimerkiksi tahallisesti salannut päätökseen olennaisesti vaikuttavia tietoja, vakuutus oikeus on voinut tehdä poistopäätöksen vanhentumisasetuksen mukaisen kymmenen vuoden vanhentumisaajan puitteissa.

Valtion eläkejärjestelmässä ei ole aiheellista soveltaa takaisinperintään uuden vanhentumislain mukaista yleistä kolmen vuoden vanhentumisaikaa. VEL:ssä olisi tarpeen säätää erikseen määräaika, jonka aikana aiheettomasti maksetusta etuudesta on tehtävä takaisinperintäpäätös ja erikseen määräaika, jonka kuluessa takaisinperintäsaatava vanhenee. Takaisinperintäpäätöstä edeltävä prosessi on monivaiheinen eikä sen aikana ole tarpeellista erikseen muistuttaa edunsaajaa aiheettomasti maksetusta etuudesta vanhentumisen katkaisemiseksi. Vasta takaisinperintäpäätöstä tehtäessä harkitaan takaisinperinnän kohtuullisuutta ja vasta takaisinperintäpäätöksellä vahvistetaan, mikä on takaisinperittävä määrä. Erilliset katkaisutoimet tulevat ajankohtaiseksi takaisinperintäpäätöksen antamisen jälkeen.

Lainvoimainen takaisinperintäpäätös saadaan VEL:n 25 a §:n perusteella panna täytäntöön niin kuin riita-asiassa annettu lainvoiman saanut tuomio. Se on siten ulosotto-laissa (37/1895) tarkoitettu ulosotto peruste, jonka perusteella valtiokonttori voi hakea suoraan saatavansa ulosmittausta siten kuin ulosotto laissa säädetään. VEL:n 25 §:n mukaan valtiokonttori voi periä takaisin aiheet-

tomasti maksamansa eläkkeen myös kuittaaamalla sen vastaisuudessa maksettavista eläke-eristä.

Maaliskuun alusta 2004 voimaan tullut ulosottolain muutos merkitsee, ettei täytäntöönpanokelpoista takaisinperittävää saatavaa voida nykyiseen tapaan periä ulosottoeitse kuinka kauan tahansa. Ulosottoeuste on lain pääsäännön mukaan täytäntöönpanokelpoinen 15 vuoden ajan. Saatava, jota koskeva takaisinperintäpäätös on tullut lainvoimaiseksi 1 päivänä maaliskuuta 1993 tai sitä ennen, vapautuu ulosotosta 1 päivänä maaliskuuta 2008.

Työnantajan suorittama eläkemaksu voi olla aiheettomasti maksettu esimerkiksi siitä syystä, että se on maksettu liian suurena tai liian pitkältä ajalta. Työnantajan aiheettomasti maksaman eläkemaksun palauttamisen vanhentuminen on määräytynyt vanhentumisasetuksen yleisen kymmenen vuoden vanhentumisajan mukaisesti. Vanhentumisaika on alkanut kuluu kunkin eläkemaksuerän suorittamispäivästä lukien. Vanhentuminen on voitu katkaista vapaamuotoisesti, minkä jälkeen on alkanut kuluu uusi kymmenen vuoden vanhentumisaika. Eläkemaksun aiheettomuus käy usein ilmi vasta pitkän ajan kuluttua. Näin on varsinkin tilanteissa, joissa on epäselvää, onko työ tehty virka- tai työsuhteessa vaiko toimeksiantosopimuksella.

Päätökseen perustuvan etuuden saamisen vanhentuminen

Eläkepäätökseen perustuva saaminen voi syntyä esimerkiksi, jos henkilölle myönnettyä etuutta, yleensä eläkettä, on maksettu määrältään liian pienenä. Tällöin esimerkiksi yhteensovitusperuste on voitu valita virheellisesti. Joskus harvoin eläke-erä voi jäädä kokonaan maksamatta eläkepäätöksen antamisen jälkeen, esimerkiksi eläkkeen maksamisessa tapahtuneen virheen takia.

Eläkepäätöksen antamisen jälkeen esimerkiksi määrältään liian pienenä maksettu eläke-erä on vanhentunut vanhentumisasetuksen mukaisesti yleisessä kymmenen vuoden vanhentumisajassa. Vanhentumisaika on alkanut kuluu erikseen jokaisen eläke-erän osalta sen maksamishetkestä lukien. Etuuden saamisen vanhentuminen on voitu katkaista vapaamuotoisesti,

minkä jälkeen on alkanut kuluu uusi kymmenen vuoden vanhentumisaika. Päätökseen perustuvan etuussaamisen vanhentuminen ei ole ollut esteenä sille, että valtiokonttori on vanhentumisesta huolimatta omaaloitteisesti maksanut suorittamatta jääneen etuuden edunsaajalle.

Hallintolaki ja valtion eläkelain erityissäännökset

Vuoden 2004 alussa voimaan tullut hallintolaki (434/2003) on hallinnon toimintaa sääntelevä yleislaki, jossa säädetään hyvän hallinnon perusteista ja hallintoasioissa noudatettavasta menettelystä. Hallintolaki korvaa siinä kumotut hallintomenettelylain (598/1982), asiakirjain lähettämisestä annetun lain (74/1954) ja tiedoksiannosta hallintoasioissa annetun lain (232/1966). Hallintolain 5 §:n mukaan, jos muussa laissa on hallintolaista poikkeavia säännöksiä, niitä sovelletaan hallintolain asemasta. VEL:ssä olevat poikkeukset hallintolain säännöksiin koskevat puhevallan käyttöä sekä valtiokonttorin ja valtion eläkelautakunnan päätöksen tiedoksiantomenettelyä.

Hallintolain 14 §:n 1 momentin mukaan vajaavaltaisella on oikeus käyttää yksinään puhevaltaa asiassa, joka koskee hänen vallitsemaansa tuloa tai varallisuutta. Vastaavainen säännös on muun muassa holhoustoimesta annetussa laissa (442/1999), jäljempänä holhoustoimilaki. Holhoustoimilain voimaan tullessa työeläkejärjestelmässä pidettiin tärkeänä, ettei alle 15-vuotias voisi käyttää puhevaltaa työeläkettään koskevassa asiassa. Tämän vuoksi VEL:n 17 §:n 1 momenttiin otettiin säännös (625/2000), jonka mukaan alle 15-vuotiaan puhevaltaa muussa kuin henkilöä koskevassa asiassa käyttää yksinomaan hänen edunvalvojansa. Eläketurvakeskukseen rekistereiden mukaan tällä hetkellä ei kuitenkaan ole maksussa yhtään alle 15-vuotiaalle maksettavaa, hänen omaan työhönsä perustuvaa eläkettä. Lisäksi voimassa olevalla alle 15-vuotiaita koskevalla puhevallan rajoituksella ei enää ole asiallista merkitystä vuoden 2005 alusta alkaen, koska tämän ajankohdan jälkeen vain 18 vuotta täytäneet ja sitä vanhemmat työntekijät voivat olla VEL-vakuutettuja.

VEL:n 17§:n 1 momenttiin sisältyy myös toinen säännös, joka poikkeaa hallintolain puhevallan käyttöä koskevista säännöksistä. Säännöksen mukaan valtiokonttorin hyväksymä edunsaajan lähiomainen tai muu henkilö, joka on pääasiallisesti huolehtinut edunsaajasta, voi hakea eläkettä tai hoitaa edunsaajan asiaa, jos edunsaaja ei iän, sairauden, vamman tai muun syyn vuoksi itse siihen kykene. Säännös on otettu lakiin edunsaajan etua ajatellen ja se on tästä syystä edelleen aiheellista säilyttää VEL:ssä, koska hallintolaissa säädetty puhevallan käyttäjien piiri on rajoitetumpi.

Hallintolain 60 §:n mukaan tiedoksianto on toimitettava perille saantitodistusta vastaan, jos se koskee velvoittavaa päätöstä, jonka tiedoksisaannista alkaa kulua muutoksenhaku-aika tai muu vastaanottajan oikeuteen vaikuttava määräaika. VEL:n 23 §:n mukaan valtiokonttorin antamat päätökset toimitetaan edunsaajalle tiedoksi postitse. Määräajan kuluminen voidaan valituksen osalta arvioida tarvittaessa uudelleen, jos asiassa esitetään riittävä selvitys siitä, ettei päätöstä ole saatu tiedoksi seitsemän päivän kuluessa sen postituspäivästä.

Valtiokonttori antaa massaluonteisesti myös velvoittavia päätöksiä, kuten vakuutusmaksujen maksuunpanoja, jotka perustuvat asianosaisen toimintaan ja siihen liittyviin lakisääteisiin velvoitteisiin. Näiden ja takaisinperintäpäätösten toimittaminen perille saantitodistusta vastaan merkitsisi valtiokonttorin työmäärän ja hallintokustannusten lisääntymistä sekä käsittelyn hidastumista. Siten valtion eläkejärjestelmän toimivuuden kannalta on tarkoituksenmukaista, että myös velvoittavat päätökset voitaisiin edelleen lähettää tavallisena tiedoksiantona postitse kirjeellä.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Tavoitteet

Esityksen mukaisilla vanhentumissäännöksillä on tarkoitus täyttää VEL:iin ja rahastolakiin syntynyt lainsäädännöllinen aukko, joka on syntynyt vanhentumislain voimaantumisen jälkeen. Kuten edellä on todettu vanhen-

tumislakia ei sovelleta eläkelainsäädännön nojalla suoritettavaan eläkkeeseen tai muuhun etuuteen eikä eläkemaksuihin.

Valtion eläkejärjestelmässä on kysymys pakollisesta sosiaaliturvasta. Järjestelmän toimenpanijoiden on annettava etuudenhakijalle se etuus, joka hänelle lain mukaan kuuluu, ja järjestelmän eläkemaksut ovat pakollisia. Työeläkejärjestelmän pakollisuuden vuoksi on tärkeää, että etuus maksetaan oikein perusteiden ja oikean suuruisuensa perusteella, jolle se kuuluu, ja että eläkemaksut saadaan perityksi oikein maksuvelvolliselta. Siten työeläkejärjestelmässä etuus- ja maksusaatavien peruste on toisenlainen kuin yksityisoikeudellisissa velkasuhteissa, jotka perustuvat vapaaehtoihin oikeustoimiin. Tästä syystä työeläkejärjestelmässä on osin perusteltua säilyttää nykyisin noudatettu kymmenen vuoden vanhentumisaika, vaikka se poikkeaa uudesta vanhentumislaita. Esitettyjen muutosten tarkoituksena on myös yhdenmukaistaa VEL:n säännökset muissa työeläkejärjestelmissä noudatettujen vanhentumissäännösten kanssa.

Lisäksi esityksen tavoitteena on hallintolakiä koskevan hallintovaliokunnan mietinnön (HaVM 29/2002 vp) mukaisesti yhteensovittaa valtion eläkejärjestelmän erityislainsäädäntöä hallintolain kanssa siten, että tarve poiketa hallintolain säännöksistä jää mahdollisimman vähäiseksi.

2.2. Keskeiset ehdotukset

Eläkemaksujen vanhentuminen

Ehdotuksen mukaan rahastolain mukainen kymmenen vuoden vanhentumisaika säilytetäisiin. VEL:n mukaisen ilmoitusliikenteen jälkikäteisydestä johtuu, että vie vuodesta kahteen vuoteen ennen kuin valtiokonttorin on edes mahdollista reagoida virheellisiin tietoihin tai eläkemaksujen laiminlyöntiin. Siten on perusteltua, että eläkemaksun maksuunpanoaika säilyy nykyisenä riittävän pitkänä aikana, jotta maksu saataisiin perittyä oikein valtion eläkerahastolle. Rahastolain säännöstä ehdotetaan kuitenkin täsmennettäväksi siten, että vanhentumisaika koskisi eläkemaksua, jota ei ole maksuunpantu. Lisäksi täsmennettäisiin vanhentumisen alkamisajan-

kohtaa. Ehdotuksen mukaan vanhentumisaika alkaisi kulua eläkemaksun syntymisestä lukien ja sen voisi katkaista vain eläkemaksun maksuunpanolla.

Rahastolain nojalla maksuunpannun eläkemaksun vanhentumisaika säilyisi edelleen veroulosottolain mukaisena viitenä vuotena.

Rahastolakiin lisättäisiin säännös työnantajan aiheettomasti maksamien eläkemaksujen vanhentumisesta. Aiheettomasti suoritettu eläkemaksun palautus vanhentuisi edelleen kymmenen vuoden kuluessa kunkin virheellisesti suoritetun maksuerän maksupäivästä lukien, ja vanhentumisaika alkaisi edelleen kulua saatavan syntymisestä. Vanhentumisen katkaisemisesta alkaisi kulua uusi viiden vuoden pituinen vanhentumisaika.

Takaisinperintäsaatavan ja maksamatta jääneen etuuden vanhentuminen

Esityksessä ehdotetaan, että päätös aiheettomasti maksetun etuuden takaisinperinnästä on tehtävä kymmenen vuoden kuluessa etuuden maksupäivästä lukien. Aiheettomasti maksetun etuuden takaisinperinnän vanhentuminen alkaisi kulua jokaisen etuuserän osalta sen maksamispäivästä lukien.

Kun sosiaali- ja terveystoimikunta käsittelee hallituksen esitystä eräiden toimentuloturva koskevien lakien takaisinperintäsäännösten muuttamiseksi (HE 158/2003 vp), se piti mietinnössään (StVM 4/2004 vp) kymmenen vuoden takaisinperintäaika nykyoloissa tarpeettoman pitkänä. Eduskunnan päätöksen mukaisesti muun muassa kansaneläkelain (347/1956) mukaisen etuuden takaisinperinnästä on päätettävä viiden vuoden määräajassa. Työntekijäin eläkelain (395/1961) ja kunnallisen eläkelain (549/2003) mukaisia vanhentumisaikoja käsitellessään eduskunta hyväksyi kymmenen vuoden takaisinperintäajan. Sosiaali- ja terveystoimikunta kiinnitti kuitenkin lausunnoissaan (StVM 30/2003 vp, StVM 37/2004) huomiota, että uuden työeläkelain valmistelun yhteydessä vanhentumista koskevat säännökset on tarpeen ottaa uudelleen tarkasteluun. Valiokunta piti välttämättömänä, että uuden työeläkelain valmistelun yhteydessä selvitetään, voidaanko sosiaalivaikutusjärjestelmän erityispiirteet turvata

kymmentä vuotta selvästi lyhyemmällä vanhentumisaajoilla.

Työeläkejärjestelmän yhtenäisyyden vuoksi VEL:iin ehdotetaan takaisinperintäajaksi samanlaista kymmenen vuoden vanhentumisaikaa kuin työntekijäin eläkeläissa ja kunnallisessa eläkeläissa. Jos VEL:n mukainen takaisinperintäaika poikkeaisi muiden työeläkelakien mukaisesta ajasta, saattaisi takaisinperinnästä viimeisen eläkelaitoksen periaatetta sovellettaessa tulla ongelmallinen. Edunsaajalle takaisinperintä muodostuisi sekavaksi, jos häneltä perittäisiin etuuksia takaisin useasta eläkejärjestelmästä ja takaisinperinnät vanhenisivat eri eläkelakien mukaisen liikamaksujen osalta toisistaan poikkeavalla tavalla. Kun yksityisten alojen uuden työeläkelain sisältö on tiedossa, tulee myös VEL:n vanhentumissäännökset arvioida uudelleen ja selvittää, voidaanko eläkejärjestelmän erityispiirteet turvata myös lyhyemmällä vanhentumisaajoilla.

Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava vanhentuisi viiden vuoden kuluttua päätöksen antamisesta, ellei vanhentumista ole katkaistu sitä ennen. Vanhentumisen katkaisemisesta alkaisi kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika.

Valtiokonttorin antamaan VEL:n mukaiseen etuuspäätökseen perustuva saaminen vanhentuisi kymmenessä vuodessa. Vanhentumisaika alkaisi kulua siitä päivästä lukien, jona etuus olisi pitänyt maksaa. Vanhentuminen voitaisiin katkaista vapaamuotoisesti tai virallisella katkaisutoimella kuten vanhentumislain 10 tai 11 §:ssä säädetään ja katkaisemisesta alkaisi kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika.

Hallintolaki ja puhevalta

VEL:n 17 §:n 1 momentissa oleva erityissäännös alle 15-vuotiaan asianosaisen puhevallasta ja asianosaisen kuulemisesta ehdotetaan poistettavaksi ja korvattavaksi hallintolain säännöksillä.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä yhteistyössä valtiokonttorin ja valtion eläkerahaston kanssa. Esitys on käsitelty valtion eläkeneuvottelukunnassa, jossa valtion henkilöstön keskusjärjestöt ovat edustettuina.

5. Riippuvuus muista esityksistä

Esityksessä ehdotetut muutokset vanhentumissäännöksiin vastaavat aikaisemmin työntekijän eläkelakiin (395/1961) lainmuutoksella 1332/2003 hyväksytyjä muutoksia ja kunnalliseen eläkelakiin (549/2003) hyväksytyjä muutoksia (HE 205/2004).

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Valtion eläkelaki

17 §. Pykälän 1 momentista poistettaisiin säännös siitä, että alle 15-vuotiaan puhevaltaa muussa kuin henkilöään koskevassa asiassa käyttää hänen edunvalvojansa. Näin olleen valtion eläkejärjestelmässä sovellettaisiin vajaavaltaisen puhevaltaa koskevia hallintolain säännöksiä.

21 §. Pykälässä säädetään eläkkeen saajan oikeudesta eläke-erään. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin valtiokonttorin päätökseen perustuvan etuuden saamisen vanhentumisesta. Ehdotettu säännös tulisi sovellettavaksi esimerkiksi sellaisessa tilanteessa, jossa eläke olisi päätöksen mukaan pitänyt maksaa suurempana kuin se on maksettu. Ehdotuksen mukaan valtiokonttorin päätökseen perustuva saatava vanhenee kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona se olisi pitänyt maksaa, jollei vanhentumisesta ole sitä ennen katkaistu. Kymmenen vuoden vanhentumisajan kuluessa suoritetusta ensimmäisestä katkaisusta alkaisi kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Sekä kymmenen että viiden vuoden vanhentumisaika katkeaisi siten kuin vanhentumislain 10 tai 11 §:ssä säädetään. Vanhentumisaika voisi myös pidentyä vanhentumislain 11 §:n 3 momentin mukaisesti. Viiden vuoden vanhentumisajan katkeamisesta alkaisi kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika.

Ehdotettu säännös ei estäisi valtiokonttoria korjaamasta huomaamaansa virhettä myös oma-aloitteisesti ja maksamasta etuudensaajalle häneltä saamatta jääneen etuuden.

23 §. Pykälän 2 momentissa säädetään valtiokonttorin ja valtion eläkelautakunnan päätöksen tiedoksiantamisesta. Momentin sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi vastaamaan työntekijäin eläkelain 19 f §:ää. Valtiokonttorilla ja valtion eläkelautakunnalla olisi edelleen oikeus lähettää päätöksensä asianosaiselle tiedoksi postitse.

25 §. Pykälässä säädetään aiheettomasti maksetun etuuden takaisin perimisestä. Koko

pykälä ehdotetaan muutettavaksi. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että valtiokonttorin on pääsääntöisesti perittävä aiheettomasti maksettu eläke takaisin. Säännös vastaisi nykyistä käytäntöä ja sen kirjaaminen lakiin selventäisi voimassa olevaa lakia. Säännös on myös yhdenmukainen muiden työeläkejärjestelmien säännösten kanssa.

Pykälän 2 momentissa olisi voimassa oleva 2 momentti täsmennettynä siten, että aiheettomasti maksettu eläkemäärä voidaan jättää joko osittain tai kokonaan takaisin perimättä, jos sen myöntämisen tai maksamisen ei ole katsottava johtuneen eläkkeen saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä. Voimassa olevassa laissa säädetään ainoastaan siitä, että aiheettomasti maksettu eläke voidaan jättää takaisinperimättä. Täsmennys vastaisi nykyistä käytäntöä ja sen kirjaaminen lakiin selventäisi voimassa olevaa lakia. Säännös olisi myös yhdenmukainen muiden työeläkejärjestelmien vastaavien säännösten kanssa.

Pykälän 3 momentissa olisi voimassa oleva 1 momentti sanamuodoltaan muuttamattomana.

Pykälän 4 momentissa olisi nykyinen 3 momentti, jossa olevat viittaukset olisi korjattu vastaamaan käsillä olevaa ehdotusta.

Pykälän 5 momentin mukaan aiheettomasti maksettu etuus olisi perittävä takaisin viimeistään kymmenen vuoden kuluessa etuuden maksupäivästä lukien. Tällaisen takaisinperittävän etuuden, yleensä eläke-erän, kymmenen vuoden takaisinperimisaika alkaisi kulua erikseen kunkin erän osalta sen maksamispäivästä lukien. Säännöksessä takaisin perimisellä tarkoitetaan valituskelpoisen takaisinperintäpäätöksen antamista. Siten aiheettomasti maksettua etuutta voitaisiin periä takaisinperintäpäätöksellä takaisin päätöksen antamisesta lukien takautuvasti enintään kymmeneltä vuodelta.

Momenttiin ehdotetaan otettavaksi myös säännös siitä, että sen jälkeen, kun aiheettomasti maksetun etuuden takaisinperinnästä on annettu valituskelpoinen päätös, takaisinperintäpäätöksen antamisesta alkaisi kulua aiheettomasti maksettua etuussaatavaa kos-

keva viiden vuoden vanhentumisaika. Tämän viiden vuoden vanhentumisaajan voisi katkaista siten kuin vanhentumislain 10 tai 11 §:ssä säädetään. Tällöin valtiokonttorin on vanhentumislain mukaan ilmoitettava edunsaajalle vaatimuksensa peruste ja määrä kohtuudella vaadittavalla tavalla. Lisäksi edunsaajan on saatava tieto tästä katkaisutoimesta ennen vanhentumisaajan umpeutumista. Vanhentuminen voidaan katkaista myös vanhentumislain 11 §:n mukaisella oikeudellisella katkaisutoimella, jolloin viiden vuoden vanhentumisaika voi pidentyä mainitun lain 11 §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla. Vanhentumisen katkaisemisesta alkaisi kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika.

1.2. Laki valtion eläkerahastosta

7 a §. Pykälässä säädetään eläkemaksujen perinnästä valtion eläkerahastolle. Koko pykälä ehdotetaan muutettavaksi. Pykälän 1 momentissa säädetyä eläkemaksun vanhentumissäännöstä täsmennettäisiin. Ehdotuksen mukaan kymmenen vuoden vanhentumisaika koskee eläkemaksua, jota ei ole maksuunpannut. Momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi myös vanhentumisaajan alkamisajankohdan suhteen siten, että vanhentumisaika alkaisi kulua eläkemaksusaatavan syntymisestä lukien eli maksamatta jääneen eläkemaksun eräpäivästä. Valtiokonttorin tulisi tästä ajankohdasta lukien kymmenen vuoden kuluessa määrätä eläkevakuutusmaksu maksuun tai muutoin saatava vanhenee.

Momentissa säilyisi viivästyskoron osalta viittaus korkolakiin (633/1982), mutta viittaus korkolain 4 §:n 3 momenttiin ehdotetaan tarkistettavaksi viittaukseksi korkolain 4 §:n 1 momenttiin.

Momentissa säilyisi myös viittaus siitä, että eläkemaksujen perinnässä noudatetaan veroulosottolain säännöksiä. Veroulosottolain 11 §:n mukaan maksuunpanon jälkeen valtiokonttorin on perittävä eläkemaksut viiden vuoden määräajassa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että työnantajan aiheuttomasti suorittama eläkemaksu vanhentuu kymmenen vuoden kuluessa aiheuttomasti maksetun maksun maksupäivästä, jollei vanhentumista ole tätä ennen katkaistu. Jos vanhentuminen katkaistaan

kymmenen vuoden kuluessa aiheuttomasti maksetun eläkemaksun maksupäivästä lukien, katkaisutoimesta alkaisi kulua uusi viiden vuoden mittainen vanhentumisaika. Viiden vuoden vanhentumisaajan katkaisemisesta alkaisi uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Sekä kymmenen että viiden vuoden vanhentumisaajan voisi katkaista vanhentumislain 10 tai 11 § mukaisesti ja vanhentumisaika voi pidentyä mainitun lain 11 §:n mukaisesti.

2. Voimaantulo

2.1. Valtion eläkelaki

Lainmuutokset ehdotetaan tulemaan voimaan keväällä 2005.

Valtion eläkelain muuttamista koskevan lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen 2 momentin mukaan vanhentumista koskevia säännöksiä sovellettaisiin myös ennen lain voimaantuloa liikaa maksettuihin etuuksiin ja saataviin. Kun lasketaan tällaisen ennen lain voimaantuloa syntyneen saatavan vanhentumisaikaa, otetaan huomioon myös ennen lain voimaantuloa kulunut aika. Saatava ei voisi kuitenkaan vanhentua lain voimaantulosta laskettavan kolmen vuoden siirtymäajan kuluessa, jos vanhentuminen ei tapahtuisi myös 31 päivänä joulukuuta 2003 voimassa olleen vanhentumissäännöksen perusteella. Vastava siirtymäaika on myös vuoden 2004 alusta voimaan tullessa velan vanhentumisesta annetussa laissa.

2.2. Laki valtion eläkerahastosta

Lainmuutokset ehdotetaan tulemaan voimaan keväällä 2005.

Valtion eläkerahastolain muuttamista koskevan lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen 2 momentin mukaan 7 a §:n 2 momenttia sovelletaan myös ennen lain voimaantuloa aiheuttomasti maksettuun eläkemaksuun. Tällaisen saatavan vanhentumisaikaa laskettaessa otetaan huomioon myös ennen lain voimaantuloa kulunut aika. Kysymyksessä oleva saatava vanhentuu kuitenkin tämän lain nojalla aikaisintaan kolmen vuoden kuluttua lain voimaantulosta, jollei se vanhentuisi myös 31 päivänä joulukuuta 2003 voimassa olleiden säännösten mukaan tätä ennen. Vas-

taava siirtymäaika on myös vuoden 2004 alusta voimaan tullessa velan vanhentumises-ta annetussa laissa.

3. Suhde perustuslakiin ja säättä-misjärjestys

Perustuslain kannalta on erityisesti tarkas-teltava ehdotettuja vanhentumissäännöksiä ja niiden voimaantulon siirtymäsäännöksiä.

Valtion eläkejärjestelmässä säilyisi pää-sääntönä nykyinen kymmenen vuoden van-hentumisaika. Vanhentumisen katkaisemises-ta alkaisi kulua entisen kymmenen vuoden si-jasta viiden vuoden vanhentumisaika ja uute-na vanhentumisaikana ehdotettavaksi ta-kaisinperintäpäätöksellä vahvistettujen etuus-saatavien viiden vuoden vanhentumisaika. Vanhentumisajat siis joissakin tapauksissa lyhenisivät nykyisestä. Ehdotetun voimaantu-

losäännöksen mukaan vanhentumissäännök-siä sovelletaan taannehtivasti myös ennen lain voimaan tuloa syntyneeseen saatavaan, mutta vanhentuminen tapahtuisi aikaisintaan kolmen vuoden kuluttua lain voimaantulosta, ellei vanhentuminen olisi tapahtunut aikai-semmin myös ennen vanhentumislain voi-maantuloa voimassa olleen lainsäädännön nojalla. Vastaava siirtymäsäännös sisältyi myös vanhentumislakiin, joka on käsitelty tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Halli-tus katsoo, että myöskään nyt ehdotetut muu-tokset eivät ole ristiriidassa perustuslaissa turvatun omaisuuden suojan kanssa ja että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Edus-kunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**valtion eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain (280/1966) 17 §:n 1 momentti, 23 §:n 2 momentti ja 25 § sellaisina kuin niistä ovat 17 §:n 1 momentti laissa 625/2000, 23 §:n 2 momentti laissa 1189/1994 ja 25 § osaksi laeissa 1528/1993 ja 1184/2003, sekä *lisätään* 21 §:ään uusi 2 momentti, seuraavasti:

17 §

Jos edunsaaja iän, vamman, sairauden tai muun syyn takia ei itse pysty hakemaan etuutta tai muuten hoitamaan etuutta koskevia asioitaan eikä hänellä ole edunvalvojaa, voi valtiokonttorin hyväksymä edunsaajan lähiomainen tai muu henkilö, joka on pääasiallisesti huolehtinut hänestä, edunsaajan puolesta käyttää puhevaltaa tämän lain mukaista etuutta koskevassa asiassa.

21 §

Tämän lain mukaisen etuuden saaminen vanhentuu kymmenen vuoden kuluttua siitä päivästä lukien, jona se olisi pitänyt maksaa, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Vanhentumisen katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 tai 11 §:ssä säädetään.

23 §

Valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisäännistä. Valtiokonttori ja valtion eläkelautakunta antaa päätöksensä tiedoksi lähettämällä sen vastaanottajalle hänen ilmoittamaansa postiosoitteeseen kirjeellä. Jollei valituksen yhteydessä muuta näytetä, katsotaan valittajan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on hänen ilmoittamallaan osoitteella varustettuna annettu postin kuljetettavaksi. Valtiokont-

torin valitusaika luetaan päätöksen tekemisestä.

25 §

Aiheettomasti maksettu eläke on perittävä takaisin, jos edunsaaja on saanut tähän lakiin perustuvaa eläkettä enemmän kuin mihin hänellä on ollut oikeus.

Aiheettomasti maksettu eläkemäärä voidaan jättää osittain tai kokonaan takaisin perimättä, jos sen myöntämisen tai maksamisen ei ole katsottava johtuneen eläkkeen saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä.

Aiheettomasti maksettu etuus saadaan peritä takaisin myös kuittaamalla se vastaisuudessa maksettavista eläke-eristä. Kulloinkin suoritettavasta eläke-erästä ei kuitenkaan saa eläkkeensaajan suostumuksetta vähentää enempää kuin kuudesosan siitä eläke-erän osasta, joka jää jäljelle sen jälkeen, kun eläke-erästä on ennakkoperintälain (418/1959) nojalla pidätetty ennakko tai rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain (627/1978) nojalla lähdevero.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös silloin, kun valtiokonttori on 3 a §:n 1 momentissa tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut tämän lain mukaisia etuuksia aiheettomasti. Siltä osin kuin valtiokonttori on maksanut aiheettomasti kunnallisen eläkelain, evankelisluterilaisen kirkon eläkelain, Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 13 §:n tai yksityisten

alojen eläkelakien mukaista etuutta, takaisinperinnästä päättävät näistä etuuksista huolehtivat eläkelaitokset siten kuin näissä laeissa säädetään. Valtiokonttori antaa kuitenkin viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan takaisinperittävistä etuuksista päätösyhdistelmän ja perii takaisinperittävän määrän. Jos valtiokonttori perii takaisinperittävän määrän kuittaamalla, sovelletaan 3 momenttia, ja siinä tarkoitettuna eläke-eränä pidetään valtiokonttorin viimeisenä eläkelaitoksena maksettavana olevien eläke-erien yhteismäärää.

Aiheettomasti maksettu etuus on perittävä takaisin kymmenen vuoden kuluessa etuuden maksupäivästä lukien. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava vanhentuu viiden vuoden kuluttua päätöksen antamisesta, jollei vanhentumisesta ole sitä ennen katkaistu. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistetun saatavan vanhentuminen katkeaa siten kuin velan van-

hentumisesta annetun lain 10 tai 11 §:ssä säädetään. Tämän vanhentumisajan katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 21 §:n 2 momenttia ja 25 §:n 5 momenttia sovelletaan myös ennen lain voimaantuloa syntyneeseen saatavaan ja maksettuun etuuteen. Tällaisen saatavan vanhentumisaikaa laskettaessa otetaan huomioon myös ennen lain voimaantuloa kulunut aika. Kysymyksessä oleva saatava vanhentuu kuitenkin tämän lain nojalla aikaisintaan kolmen vuoden kuluttua lain voimaantulosta, jollei se vanhentuisi myös 31 päivänä joulukuuta 2003 voimassa olleiden säännösten mukaan tätä ennen.

2.

Laki**valtion eläkerahastosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion eläkerahastosta 29 päivänä joulukuuta 1989 annetun lain (1372/1989) 7 a §, sellaisena kuin se on laissa 1234/1995, seuraavasti:

7 a §

Valtiokonttorin on määrättävä valtion eläketurvan piiriin kuuluvasta palveluksesta eläkemaksu rahastolle kymmenen vuoden kuluessa saatavan syntymisestä lukien. Eläkemaksusaatava syntyy maksamatta jääneen eläkemaksun eräpäivänä. Valtion eläketurvan piiriin kuuluvaan palvelukseen perustuva eläkemaksu sekä sille viivästymisen ajalta korkolain (1633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukainen vuotuinen viivästyskorko rahastolle saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä niin kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annettussa laissa (367/1961) säädetään.

Aiheettomasti suoritetun eläkemaksun palautus vanhentuu kymmenen vuoden kuluttua eläkemaksun maksupäivästä lukien, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Van-

hentumisen katkaisemisesta alkaa kuluu uusi, viiden vuoden vanhentumisaika. Vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 tai 11 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 7 a §:n 2 momenttia sovelletaan myös ennen lain voimaantuloa aiheettomasti maksettuihin eläkemaksuihin. Tällaisen saatavan vanhentumisaikaa laskettaessa otetaan huomioon myös ennen lain voimaantuloa kulunut aika. Kysymyksessä oleva saatava vanhentuu kuitenkin tämän lain nojalla aikaisintaan kolmen vuoden kuluttua lain voimaantulosta, jollei se vanhentuisi myös 31 päivänä joulukuuta 2003 voimassa olleiden säännösten mukaan tätä ennen.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 2004

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Toinen valtiovarainministeri *Ulla-Maj Wideroos*

1.

Laki**valtion eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain (280/1966) 17 §:n 1 momentti, 23 §:n 2 momentti ja 25 § sellaisina kuin niistä ovat 17 §:n 1 momentti laissa 625/2000, 23 §:n 2 momentti laissa 1189/1994 ja 25 § osaksi laeissa 1528/1993 ja 1184/2003, sekä *lisätään* 21 §:ään uusi 2 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

17 §

Jos edunsaaja iän, vamman, sairauden tai muun syyn takia ei itse pysty hakemaan etuutta tai muuten hoitamaan etuutta koskevia asioitaan eikä hänellä ole edunvalvojaa, voi valtiokonttorin hyväksymä edunsaajan lähiomainen tai muu henkilö, joka on pääasiallisesti huolehtinut hänestä, edunsaajan puolesta käyttää puhevaltaa tämän lain mukaista etuutta koskevassa asiassa. *Alle 15-vuotiaan puhevaltaa muussa kuin henkilöä koskevassa asiassa käyttää hänen edunvalvojansa.*

23 §

Valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Valtiokonttorin ja valtion eläkelautakunnan päätös saadaan antaa tiedoksi asianomaiselle lähettämällä se hänelle

Ehdotus

17 §

Jos edunsaaja iän, vamman, sairauden tai muun syyn takia ei itse pysty hakemaan etuutta tai muuten hoitamaan etuutta koskevia asioitaan eikä hänellä ole edunvalvojaa, voi valtiokonttorin hyväksymä edunsaajan lähiomainen tai muu henkilö, joka on pääasiallisesti huolehtinut hänestä, edunsaajan puolesta käyttää puhevaltaa tämän lain mukaista etuutta koskevassa asiassa.

21 §

*Tämän lain mukaisen etuuden saaminen vanhentuu kymmenen vuoden kuluttua siitä päivästä lukien, jona se olisi pitänyt mak-
 sata, jollei vanhentumisesta ole sitä ennen katkaistu. Vanhentumisen katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 tai 11 §:ssä säädetään.*

23 §

Valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. *Valtiokonttori ja valtion eläkelautakunta antaa päätöksensä tiedoksi lähettämällä sen vastaanottajalle hänen il-*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

postitse. Jollei valituksen yhteydessä muuta näytetä, katsotaan valittajan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on hänen ilmoittamallaan osoitteella varustettuna annettu postin kuljetettavaksi. Valtiokonttorin valitusaika luetaan päätöksen tekemisestä.

moittamaansa postiosoitteeseen kirjeellä. Jollei valituksen yhteydessä muuta näytetä, katsotaan valittajan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on hänen ilmoittamallaan osoitteella varustettuna annettu postin kuljetettavaksi. Valtiokonttorin valitusaika luetaan päätöksen tekemisestä.

25 §

Aiheettomasti maksettu etuus saadaan periiä takaisin myös kuittaamalla se vastaisuudessa maksettavista eläke-eristä. Kulloinkin suoritettavasta eläke-erästä ei kuitenkaan saa eläkkeensaajan suostumuksetta vähentää enempää kuin kuudesosan siitä eläke-erän osasta, joka jää jäljelle sen jälkeen, kun eläke-erästä on ennakkoperintälain (418/59) nojalla pidätetty ennakko tai rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verotamisesta annetun lain (627/78) nojalla lähdevero.

Aiheettomasti maksettu eläkemäärä voidaan jättää takaisin perimättä, jos sen myöntämisen tai maksamisen ei ole katsottava johtuneen eläkkeen saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös silloin, kun valtiokonttori on 3 a §:n 1 momentissa tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut tämän lain mukaisia etuuksia aiheettomasti. Siltä osin kuin valtiokonttori on maksanut aiheettomasti kunnallisen eläkelain, evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain, Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 13 §:n tai yksityisten alojen eläkelakien mukaista etuutta, takaisinperinnästä päättävät näistä etuuksista huolehtivat eläkelaitokset siten kuin näissä laeissa säädetään. Valtiokonttori antaa kuitenkin viimeisenä eläkelaitoksena toimieksaan takaisinperittävistä etuuksista päätösyhdistelmän ja perii takaisinperittävän määrän. Jos valtiokonttori perii takaisinperittä-

25 §

Aiheettomasti maksettu eläke on perittävä takaisin, jos edunsaaja on saanut tähän lakiin perustuvaa eläkettä enemmän kuin mihiin hänellä on ollut oikeus.

Aiheettomasti maksettu eläkemäärä voidaan jättää osittain tai kokonaan takaisin perimättä, jos sen myöntämisen tai maksamisen ei ole katsottava johtuneen eläkkeen saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä.

Aiheettomasti maksettu etuus saadaan periiä takaisin myös kuittaamalla se vastaisuudessa maksettavista eläke-eristä. Kulloinkin suoritettavasta eläke-erästä ei kuitenkaan saa eläkkeensaajan suostumuksetta vähentää enempää kuin kuudesosan siitä eläke-erän osasta, joka jää jäljelle sen jälkeen, kun eläke-erästä on ennakkoperintälain(418/1959) nojalla pidätetty ennakko tai rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verotamisesta annetun lain (627/1978) nojalla lähdevero.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös silloin, kun valtiokonttori on 3 a §:n 1 momentissa tarkoitettuna viimeisenä eläkelaitoksena toimiessaan maksanut tämän lain mukaisia etuuksia aiheettomasti. Siltä osin kuin valtiokonttori on maksanut aiheettomasti kunnallisen eläkelain, evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain, Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 13 §:n tai yksityisten alojen eläkelakien mukaista etuutta, takaisinperinnästä päättävät näistä etuuksista huolehtivat eläkelaitokset siten kuin näissä laeissa säädetään. Valtiokonttori antaa kuitenkin viimeisenä eläkelaitoksena toimieksaan takaisinperittävistä etuuksista päätösyhdistelmän ja perii takaisinperittävän määrän. Jos valtiokonttori perii takaisinperittä-

vän määrän kuittaamalla, sovelletaan 1 momenttia, ja siinä tarkoitettuna eläke-eränä pidetään valtiokonttorin viimeisenä eläkelaitoksena maksettavana olevien eläke-erien yhteismäärää.

vän määrän kuittaamalla, sovelletaan 3 momenttia, ja siinä tarkoitettuna eläke-eränä pidetään valtiokonttorin viimeisenä eläkelaitoksena maksettavana olevien eläke-erien yhteismäärää.

Aiheettomasti maksettu etuus on perittävä takaisin kymmenen vuoden kuluessa etuuden maksupäivästä lukien. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistettu saatava vanhentuu viiden vuoden kuluttua päätöksen antamisesta, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistetun saatavan vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 10 tai 11 §:ssä säädetään. Tämän vanhentumisaajan katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 21 §:n 2 momenttia ja 25 §:n 5 momenttia sovelletaan myös ennen lain voimaantuloa syntyneeseen saatavaan ja maksettuun etuuteen. Tällaisen saatavan vanhentumisaikaa laskettaessa otetaan huomioon myös ennen lain voimaantuloa kulunut aika. Kysymyksessä oleva saatava vanhentuu kuitenkin tämän lain nojalla aikaisintaan kolmen vuoden kuluttua lain voimaantulosta, jollei se vanhentuisi myös 31 päivänä joulukuuta 2003 voimassa olleiden säännösten mukaan tätä ennen.

2.

Laki**valtion eläkerahastosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion eläkerahastosta 29 päivänä joulukuuta 1989 annetun lain (1372/1989) 7 a §, sellaisena kuin se on laissa 1234/1995, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

7 a §

Jos eläkemaksuja ei suoriteta määräajassa, peritään rahastolle suorituksen viivästymisen ajalta korkolain 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaista vuotuista viivästyskorkoa. Eläkemaksut ja viivästyskorot saadaan periä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoimin annetussa laissa (367/61) säädetään.

Jos valtion eläketurvan piiriin kuuluvasta palveluksesta ei ole aikanaan maksettu eläkemaksuja, peritään eläkemaksut työnantajalta viivästyskorkoineen rahastolle. Eläkemaksuja ei kuitenkaan peritä muulta ajalta kuin kulumassa olevalta ja kymmeneltä sitä edeltävältä kalenterivuodelta.

Ehdotus

7 a §

Valtiokonttorin on määrättävä valtion eläketurvan piiriin kuuluvasta palveluksesta eläkemaksu rahastolle kymmenen vuoden kuluessa saatavan syntymisestä lukien. Eläkemaksusaatava syntyy maksamatta jääneen eläkemaksun eräpäivänä. Valtion eläketurvan piiriin kuuluvaan palvelukseen perustuva eläkemaksu sekä sille viivästymisen ajalta korkolain (1633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukainen vuotuinen viivästyskorko rahastolle saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä niin kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoimin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

Aiheettomasti suoritettun eläkemaksun palautus vanhentuu kymmenen vuoden kuluttua eläkemaksun maksupäivästä lukien, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Vanhentumisen katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika. Vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain 10 tai 11 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 7 a §:n 2 momenttia sovelletaan myös ennen lain voimaantuloa aiheettomasti maksettuun eläkemaksuun. Tällaisen saatavan vanhentumisaikaa laskettaessa otetaan huomioon myös ennen lain voimaantuloa kulunut aika. Kysymyksessä oleva saatava vanhentuu kuitenkin tämän lain nojalla ai-

kaisintaan kolmen vuoden kuluttua lain voimaantulosta, jollei se vanhentuisi myös 31 päivänä joulukuuta 2003 voimassa olleiden säännösten mukaan tätä ennen.
